

עין משפט גר מוצה
ס א מיי ס"א מהלכות יו"ט הלכה ב סמג עשין לג לה עד: בא ב מיי פ"ג שם הלכה א טוש"ע א"ח סי' תלח סעיף יח: בב ג ד מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף יט: בג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

רבינו חננאל

רדייקינן מספא מדרקתני אם שחטו אין מכסין את דמו, מכלל דאית ליה במה לכסות. ופריך רבה אפר כירה מוכן הוא לכסות בו דם של ודאי ולא דם כוי שהוא ספק חיה, מאי טעמא דילמא אחי למיעבד כתישה. אי הכי ודאי נמי ניגזור דילמא אחי למיעבד כתישה, ודחינן ודאי אפילו אי עבד כתישה שרי, מאי טעמא אחי עשה דושמחת בחגך ודחי את לא תעשה כל מלאכה. ואקשנין אימור דאמרינן אחי עשה ודחי לא תעשה, כגון מילה בצרעת, או סדין בציצית, רביעינא דמיעקך לאו מקיים עשה. לאו בצרעת מנין, דכתיב השמר בנגע וגו', וכל השמר לאו הוא, ובקציצת הצרעת בעילה תחיימת המילה וביום השמיני ימול בשר ערלתו שהוא עשה, אבל הכא בעידנא דעקר ליה לאו דלא תעשה כל מלאכה, וכתישה היא מלאכה בעצמה, לא מקיים עשה דכיוסי, ופרקינן הא לא קשיא בהוי דכתיש מכה, כלומר שוחט וכוחש והדם שותת סביבות הדיק. ואקשנין עוד מכרי יום טוב עשה ולא תעשה הוא, כלומר עשה שביתתו ולא כל מלאכת עבודה לא תעשו, ושפחתו^(א) יו"ט עשה בלבד הוא, ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה. ופרקינן אלא אמר רבא לעולם כשיש לו אפר כירה וכיוצא בה, מיהו הני מוכנין הן לודאי, מ"ט דדעתו לודאי ולו הכינו ואין דעתו לספק, לפיכך אין מכסין בו דם הכוי באפר הכירה. ואזדא רבה לטעמא דכל מידי דדעתיה עליה ולו הכינו שרי, דאמר רבא הכניס עפר לכסות בו צואה, מותר לכסות בו דם ציפור, מאי טעמא דהא לנקות חצרו בעי, כ"ש הכא דאיכא תרתני ניקוי ומצות כסוי. אבל הכינוס לכסות בו דם ציפור, אסור לכסות בו

^[א] לנאורא נגלה פסות דיק

^[ב] עשה דקאמרינן דחיי לג"ת היינו עשה דיסיוו הסט וזמנו שפירטי ודבני רענוי ז"ע

^[ג] ועוד דל"כ בספק נמי איכא עשה זו ומזה לישב

ח:

וְהָא מדרקתני **סיפא ואם** שחטו וכו'. ואם תאמר אמאי לא פריך אי לית ליה פשיטא דאין שוחטין דממאי יכול לכסות ופירש הקונט' דאי קאי ארישא הוה אמינא דלשחוט ולא לכסייה משום שמחת יו"ט אלא אסיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה חדא מהני אינטריך למימר אין מכסין אותו השתא ודאי אין אנו מכסין כז"ה דאסרי אפי' דיעבד צלא דקר נעוץ ספק מצעיא אלא שמע מינה דדאית ליה דודאי מכסין אצל ספק לא והדר קושיא לדוכתין לכסייה כדרך יהודה או צאפר כירה: **סוף** סוף יו"ט **עשה ולא תעשה אלא** אמר רבא וכו'. ומימה דהכא משמע לרצא דאית ליה עשה ולא תעשה מדרחיק נפשיה לשנויי וצפרק צמה מדליקין (שבת דף כד: ושם) אמר רבא הוא ולא מכשיריו לצדו ולא מילה שלא צומנה ורצ אשי אמר יום טוב עשה ולא תעשה וכו' משמע דרצא לית ליה ההוא טעמא וי"ל דגממא דחיק נפשיה לאוקומי מילתא דרצא אליצא להלכתא די"ט עשה ולא תעשה אע"ג דרצא עלמנו לית ליה האי סברא: ^ו

תני ר' יורא לא בוי בלבד אמרו וכו'. וא"ת וכי יש כח ציד חכמים לעקור דבר שהוא מן המורה דהא כסוי דאורייתא דכתיב ונסכו צעפר וי"ל דאין הכי נמי דשז ואל תעשה יש כח צידס: ^ח

גלגל

בו צואה אמרי במערבא פליגי בה ר' יוסי בר חמא ור' יורא ואמרי לה רבא בריה דרב יוסף בר חמא ור' זורא חד אמר כוי הרי הוא כצואה וחד אמר כוי אינו כצואה תסתיים דרבא הוא דאמר כוי הרי הוא כצואה דאמר רבא הכנים עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה תסתיים רמי בריה דרב ייבא אמר יכוי היינו טעמא דלא מכסינן גזירה משום התרת חלבו אי הכי אפילו בחול נמי בחול אמרי לנקר חצרו הוא צריך שחט באשפה מאי איכא למימר בא לימלך מאי איכא למימר אלא בחול ^א[אי נמי] מספקא אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי ביום טוב אי מספקא מי אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי תני רבי זורא גלא כוי בלבד אמרו אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו ביום טוב אמר רבי יוסי בר יאסימינא ילא שנו אלא שאין יכול לכסותו בדקירה אחת אבל יכול לכסותו בדקירה אחת מותר פשיטא מהו דתימא נגזר דקירה אחת אמו שתי דקירות קמ"ל אמר ^ארבא ישחט צפור מערב יו"ט אין מכסין אותו ביו"ט גלגל

צפור. שיש לו לשחוט ציוס טוב דכיון שהזמינו לספק כל שכן לודאי: **אסור** **לכסות** **בו** **לואה**. אם יש לו תינוק קטן והטיל לואה ציוס טוב. מאי טעמא דס צפור ודאי היה לו ששחטנו ויהא כסוי אצל הלואה ספק הוא אם יארע במקום המאוס לו ודעתו לודאי ולא לספק: ^א **מותר לכסות בו** **לואה**. כיון דלזמניה לזמניה דהא נמי קרוב לודאי: **נהרגלאי אמרי**. בטהרדרין (דף פ"א:) מפרש דהוא רמי צר ^א צריצי: **כוי הרי הוא ללואה**. המכניס עפר לכסות צו לואה מותר לכסות צו דם כוי דזה זה ספק: **וחד אמר אינו כלואה**. והמכניס עפר לכסות לואה אסור לכסות צו דם כוי דכוי לגצי לואה כספק לגצי ודאי דלואת תינוק שיחא וקרובה לודאי: **ספסיים דרצא הוא דאמר**. לואה כספק וכוי מותר בהזמנת לואה: **דאמר רצא הכנים עפר לכסות** **בו** **לואה מותר לכסות** **בו** **דס** **צפור** **דס** **צפור** **לכסות** **בו** **לואה**. אלמא ספק הוא: **משום הפרס חנצו**. דאי שרית לכסוייה אתי למימר חיה הוא: **בחול אמרי לנקר חצרו כו'**. הרואה אומר לא מפני שטעון כסוי אלא כדי לנקר חצרו מכסהו: לא גרסינן וליטעמיך אלא הכי גרסינן **צא לימלך מאי איכא למימר**. מי שיש לו כוי וצא לימלך לחכמים אם נריך לכסותו וצחול והם מורים לו שגריך כסוי: **מאי איכא למימר**. איהו גופיה אתי למימר חיה הוא דהא מזכרו ליה כסוי: **אלא** לא גרסינן: **בחול אי נמי ספקא הוא כו'**. כלומר בחול זה שהורוהו לכסות לא מחזיק ליה בחיה ודאית דמימר אמר אי נמי מספקא להו לרבנן אי חיה אי בהמה אמרי ליה זיל טרח וכסי כו': **אמרי ליה גר'**: **לא כוי צלצב אמרו**. דאין מכסין ציוס טוב דדין הוא שלא יכסוהו שמא בהמה היא וטרח טרחא דלא מנזה ואפילו צאפר הכירה: **אלא אפי' שחט כו'**. דאיכא חד דטעון כסוי אפי' הכי אין מכסין משום דקא טרח נמי צל בהמה: **פשיטא**. דהא לא טרח צבציל בהמה מידי: **אין מכסין אוחו ציו"ט**. דהיה לו לכסות מצעוד יום ומשום אמונעי משום שמחת יום טוב ליכא דמשום דלא מכסי דם לא ממסר צפור צאכילה:

ביצה פרק ראשון ביצה

והא מדרקאני **סיפא** **כו'**. כלומר צשלמא אין שוחטין דרישא אינטריך כדקאמרת דלא תימא נשחוט משום כבוד יום טוב צלא כסוי אלא סיפא דקתני אין מכסין אי דלית ליה חדא מהני לכסות מאי אינטריך לשמועינן השתא ודאי אין מכסין ספק מצעיא אלא שמע מינה

דדאית ליה דלגצי ודאי מכסין ואשמועינן דספק לא וקשיא לן אמאי אין מכסין אי כדרך יהודה אי צאפר הכירה: **מוכן** **לודאי ואין מוכן לספק**. קא ס"ד דהכי קאמר אע"ג דדעתיה לכל מילי הכנסתו מועלת לודאי ואינה מועלת לספק. ופרקינן וכוין דדעתיה עלויה ומשום דלקלף ליכא ספק מ"ט לא מכסין משום דקא עביד גומא צתמיה: **אלא כדר' אבא אלא** אמר ^ארבא אפר כירה מוכן לודאי ואין מוכן לספק לספק מאי טעמא לא דקא עביד גומא ודאי נמי קא עביד גומא אלא כדר' אבא הכא נמי כדר' אבא אלא ספק מאי טעמא דלמא עביד כתישה ודאי נמי נגזור משום כתישה ודאי כי קא עביד כתישה אחי עשה ודחי את לא תעשה אימור דאמרינן ^אאתי עשה ודחי את לא תעשה כגון מילה בצרעת א"נ סדין בצציצת דבעידנא דקא מעקר לאו קא מוקים לעשה הכא בעידנא דקא מעקר לאו לא מוקים עשה הא לא קשיא דבהדי דכתיש קא מכסי סוף סוף ^איום טוב אעשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה אלא אמר רבא אפר כירה דעתו לודאי ואין דעתו לספק ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא הכנים עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה נהרבלאי אמרי אפילו הכנים עפר לכסות בו דם צפור מותר לכסות

בו צואה אמרי במערבא פליגי בה ר' יוסי בר חמא ור' זורא ואמרי לה רבא בריה דרב יוסף בר חמא ור' זורא חד אמר כוי הרי הוא כצואה וחד אמר כוי אינו כצואה תסתיים דרבא הוא דאמר כוי הרי הוא כצואה דאמר רבא הכנים עפר לכסות בו צואה מותר לכסות בו דם צפור דם צפור אסור לכסות בו צואה תסתיים רמי בריה דרב ייבא אמר יכוי היינו טעמא דלא מכסינן גזירה משום התרת חלבו אי הכי אפילו בחול נמי בחול אמרי לנקר חצרו הוא צריך שחט באשפה מאי איכא למימר בא לימלך מאי איכא למימר אלא בחול ^א[אי נמי] מספקא אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי ביום טוב אי מספקא מי אמרי ליה רבנן זיל טרח וכסי תני רבי זורא גלא כוי בלבד אמרו אלא אפילו שחט בהמה חיה ועוף ונתערבו דמן זה בזה אסור לכסותו ביום טוב אמר רבי יוסי בר יאסימינא ילא שנו אלא שאין יכול לכסותו בדקירה אחת אבל יכול לכסותו בדקירה אחת מותר פשיטא מהו דתימא נגזר דקירה אחת אמו שתי דקירות קמ"ל אמר ^ארבא ישחט צפור מערב יו"ט אין מכסין אותו ביו"ט גלגל

צפור. שיש לו לשחוט ציוס טוב דכיון שהזמינו לספק כל שכן לודאי: **אסור** **לכסות** **בו** **לואה**. אם יש לו תינוק קטן והטיל לואה ציוס טוב. מאי טעמא דס צפור ודאי היה לו ששחטנו ויהא כסוי אצל הלואה ספק הוא אם יארע במקום המאוס לו ודעתו לודאי ולא לספק: ^א **מותר לכסות בו** **לואה**. כיון דלזמניה לזמניה דהא נמי קרוב לודאי: **נהרגלאי אמרי**. בטהרדרין (דף פ"א:) מפרש דהוא רמי צר ^א צריצי: **כוי הרי הוא ללואה**. המכניס עפר לכסות צו לואה מותר לכסות צו דם כוי דזה זה ספק: **וחד אמר אינו כלואה**. והמכניס עפר לכסות לואה אסור לכסות צו דם כוי דכוי לגצי לואה כספק לגצי ודאי דלואת תינוק שיחא וקרובה לודאי: **ספסיים דרצא הוא דאמר**. לואה כספק וכוי מותר בהזמנת לואה: **דאמר רצא הכנים עפר לכסות** **בו** **לואה מותר לכסות** **בו** **דס** **צפור** **דס** **צפור** **לכסות** **בו** **לואה**. אלמא ספק הוא: **משום הפרס חנצו**. דאי שרית לכסוייה אתי למימר חיה הוא: **בחול אמרי לנקר חצרו כו'**. הרואה אומר לא מפני שטעון כסוי אלא כדי לנקר חצרו מכסהו: לא גרסינן וליטעמיך אלא הכי גרסינן **צא לימלך מאי איכא למימר**. מי שיש לו כוי וצא לימלך לחכמים אם נריך לכסותו וצחול והם מורים לו שגריך כסוי: **מאי איכא למימר**. איהו גופיה אתי למימר חיה הוא דהא מזכרו ליה כסוי: **אלא** לא גרסינן: **בחול אי נמי ספקא הוא כו'**. כלומר בחול זה שהורוהו לכסות לא מחזיק ליה בחיה ודאית דמימר אמר אי נמי מספקא להו לרבנן אי חיה אי בהמה אמרי ליה זיל טרח וכסי כו': **אמרי ליה גר'**: **לא כוי צלצב אמרו**. דאין מכסין ציוס טוב דדין הוא שלא יכסוהו שמא בהמה היא וטרח טרחא דלא מנזה ואפילו צאפר הכירה: **אלא אפי' שחט כו'**. דאיכא חד דטעון כסוי אפי' הכי אין מכסין משום דקא טרח נמי צל בהמה: **פשיטא**. דהא לא טרח צבציל בהמה מידי: **אין מכסין אוחו ציו"ט**. דהיה לו לכסות מצעוד יום ומשום אמונעי משום שמחת יום טוב ליכא דמשום דלא מכסי דם לא ממסר צפור צאכילה:

גלגל

מסורת הש"ס

א) ס"א ל"ג, ב) י"א רבא, ג) שבת קלג: כתובות מ., ד) [שבת כה.], ה) ס"א ו) ניש ספרים דגרסין רב עיי' גר"א[.], ז) [ע"א], ח) [ויקרא יב.], ט) [ולכסות בו כז"ל, י) [ד"ה מותר לחזר ד"ה נהרגלאי], כ) ס"א כיוכי ובי"ה גי' הערוך, ל) [עיי' מוס' שבת כד: כד"ה ונא], מ) [בדאימא ציצמות 4.],

רבינו חננאל (הבשץ) צואה. נהרבלאי אמרי כו', ופשוטה היא. רמי בריה דרב יימר אמר כוי היינו טעמא דלא מכסינן, גזור גזירה מפני הרואה, שאם תתיר לו לכסות דם הכוי ביו"ט, הרואה אומר ודאי הכי ודאי נמי ניגזור דילמא אחי למיעבד כתישה. אי הכי ודאי נמי ניגזור דילמא אחי למיעבד כתישה, ודחינן ודאי אפילו אי עבד כתישה שרי, מאי טעמא אחי עשה דושמחת בחגך ודחי את לא תעשה כל מלאכה. ואקשנין אימור דאמרינן אחי עשה ודחי לא תעשה, כגון מילה בצרעת, או סדין בציצית, רביעינא דמיעקך לאו מקיים עשה. לאו בצרעת מנין, דכתיב השמר בנגע וגו', וכל השמר לאו הוא, ובקציצת הצרעת בעילה תחיימת המילה וביום השמיני ימול בשר ערלתו שהוא עשה, אבל הכא בעידנא דעקר ליה לאו דלא תעשה כל מלאכה, וכתישה היא מלאכה בעצמה, לא מקיים עשה דכיוסי, ופרקינן הא לא קשיא בהוי דכתיש מכה, כלומר שוחט וכוחש והדם שותת סביבות הדיק. ואקשנין עוד מכרי יום טוב עשה ולא תעשה הוא, כלומר עשה שביתתו ולא כל מלאכת עבודה לא תעשו, ושפחתו^(א) יו"ט עשה בלבד הוא, ואין עשה דוחה את לא תעשה ועשה. ופרקינן אלא אמר רבא לעולם כשיש לו אפר כירה וכיוצא בה, מיהו הני מוכנין הן לודאי, מ"ט דדעתו לודאי ולו הכינו ואין דעתו לספק, לפיכך אין מכסין בו דם הכוי באפר הכירה. ואזדא רבה לטעמא דכל מידי דדעתיה עליה ולו הכינו שרי, דאמר רבא הכניס עפר לכסות בו צואה, מותר לכסות בו דם ציפור, מאי טעמא דהא לנקות חצרו בעי, כ"ש הכא דאיכא תרתני ניקוי ומצות כסוי. אבל הכינוס לכסות בו דם ציפור, אסור לכסות בו

^[א] לנאורא נגלה פסות דיק

^[ב] עשה דקאמרינן דחיי לג"ת היינו עשה דיסיוו הסט וזמנו שפירטי ודבני רענוי ז"ע

^[ג] ועוד דל"כ בספק נמי איכא עשה זו ומזה לישב